

verzii z r. 1992) sa z funkčno-sémantického hľadiska už uvádzajú a v nadväznosti na Petermanna rozdeľujú na augmentatíva (Augmentation) a „zdôraznené slová“ (Hervorhebung) (s. 100). Ich rozdiel podľa Fleischera spočíva v tom, že augmentatíva disponujú sémantickým znakom ‘veľmi veľký’ ako výrazom veľkosti, pričom pri zdôraznených slovách hrá významnú úlohu často mnohonásobné emocionálne hodnotenie (pozitívne alebo negatívne). Medzi augmentatívami tu nájdeme napr. kompozitá typu *Riese(n)*-, napr. *Riesenskandal*, *Riesenfreude*. Ak by sme obe porovnali so slovnými spojeniami *veľký škandál* resp. *veľká (obrovská) radosť*, zistíme, že obe augmentatívne kompozitá majú vo svojom význame výrazný emocionálno-hodnotiaci komponent, ktorý je podmienený abstraktno-logickou analýzou hodnotiaceho subjektu. Z ostatných augmentatív tu možno nájsť slová typu *Bomben*-, *Höllen*-, *Mords*-, *Heiden*-, *Tod*-, *Affen*-, *Bullen*- atď. Menej emocionálne sú slová s metaforickým *Herz(ens)*- (*-angst*, *bedürfnis*, *-freude*, *-lust*), *Jahrhundertbauwerk*, *Mammutkonzern*, *Rekordernte* (s. 101). Ani tu nemožno prehliadnúť podľa neho „dodatočné“ emocionálne prvky. Nielen pri iných, povedzme expresívnych slovách, ale hlavne práve pri týchto výrazoch sa nám zdá, že tieto emocionálne prvky hodnotenia nie sú dodatočnými sémantickými komponentami, ale že sú trvalo zviazané s kognitívnymi zložkami významu a že sú dominantné. V tomto dodnes v lexikálnej sémantike neexistuje konsenzus.

Dost' nejasným sa nám v tejto práci javí rozlíšenie medzi augmentáciou a zdôraznením (Augmentation und Hervorhebung). V úvode kapitoly (s. 100), ako sme naznačili vyššie, sa píše o sémantickom komponente ‘veľký’, resp. o mnohonásobnom emocionálnom hodnotení (vielfache emotionale Wertung) ako základných rozlišovacích znakov. Ďalej autor tvrdí, že oba termíny majú priamy súvis, že zdôraznené slová (Hervorhebung) vyzdvihujú podstatnú vlastnosť nejakej veci, ako napr. *Haupt-/Grundgedanke*, *Grundneigung*, *Kernproblem*, ďalej kompozitá s *Schwerpunkt*-, *Spitzen*-, a že sem patria niektoré pozitívne hodnotiace kompozitá ako *Bilderbuch(-karriere)*, *Glanz(-leistung, -rolle)*, *Klasse(-fu ball, -frau)*, *Lieblings(-dichter, -essen)*, *Luxus(-auto, -ausgabe)*, *Meister(-detektiv, -leistung)*, *Pracht(-exemplar, -junge, -weib)*, *Traum(-beruf, -frau, -note)*, *Qualitäts(-arbeit, -möbel)*, *Star(-anwalt, -besetzung)*, a modely s *Dreck(-arbeit, -loch)*, *Mist(-kerl, -stück)*, *Schei(-arbeit, -kram)* (s. 101). Tu by sa podľa nás žiadalo precizovať termíny mnohonásobné emocionálne hodnotenie (vielfache emotionale Wertung), príp. podstatná vlastnosť nejakej veci. Už z porovnania medzi Wellmannom a Fleischermom vidieť, že niektoré kompozitá, resp. kritériá na ich určenie sa chápu odlišne. Tak napr. kompozitá s prefixoidom *Haupt*- (*-achse*, *-schwierigkeit*, *-person*) zaraďuje Wellmann ku augmentatívam, kým Fleischer len k zdôrazneným slovám. V našej koncepcii nepatria kompozitá typu *Haupt*-, *Über*- (*-gewicht*, *-temperatur*) primárne ku augmentatívam, pretože

v ich významovej štruktúre chýba preukázateľný emocionálno-hodnotiaci komponent. Len slovo *Hauptperson* v prenesenom význame je augmentatívny kompozitum, a teda je v pláne výrazu expresívne.

Záverom. Prevzatie termínu augmentácia, augmentatívum do slovenskej germanistiky je potrebné. Argument, že slovenské augmentatíva možno do nemčiny prekladať len syntagmaticky, celkom neobstoí. Navyše aj v slovenčine je prevažná väčšina augmentatív trvalo zviazaná so sprievodnými atribútmi, ktoré len pomáhajú stupňovať (zveličovať) základný význam augmentatív. Tieto atribúty sú v prekladoch do nemčiny najčastejšie významovou súčasťou substantívnych kompozít. Takéto syntagmatické celky možno celkom elegantne a ekvivalentne prekladať „desémantizovanými substantívnymi kompozitami“ či „zosilňujúcimi výrazmi“ (Verstärkungsbildungen), v ktorých významovej štruktúre dominuje komponent emocionálneho hodnotenia. Na uľahčenie jazykovej komparácie ich teda nazveme augmentatívami.

Literatúra

- Deutsche Wortbildung. Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache. Kühnhold – Putzer – Wellmann. Innsbruck – Düsseldorf 1973, 1975, 1978.
- Duden. Großes Wörterbuch der deutschen Sprache. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich 1993.
- Encyklopédia jazykovedy. Zost. J. Mistrík. Bratislava, Obzor 1993.
- FLEISCHER, W.: Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. 5. Auflage. Leipzig 1983.
- FLEISCHER, W.: Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen 1992.
- Handbuch der Linguistik. Allgemeine und angewandte Sprachwissenschaft. 1975.
- Lexikon der germanistischen Linguistik. Althaus – Henne – Wiegand. Tübingen 1980.
- Lexikon der sprachwissenschaftlichen Termini. Hadumod Bußmann. Stuttgart 1990.
- Linguistische Grundbegriffe. Winfried Ulrich. Kiel 1975.
- Linguistisches Wörterbuch. Carl Heupel. München 1978.
- Linguistisches Wörterbuch. Lewandowski. Heidelberg 1976.
- Metzler Lexikon der Sprache. Helmut Glück. Stuttgart 1993.
- Moderne Linguistik: terminologie/bibliographie. Tübingen 1974.
- PALLAY, E.: Expressivität und ihre Ausdrucksmöglichkeiten im Vergleich mit dem Slowakischen anhand der deutschen Übersetzung von Klára Jarunková Roman „Jediná“. Diplomová práca. Bratislava, Filozofická fakulta UK 1991.
- PETRONIJEVIĆ, B.: Konnotation in translationslinguistischer Sicht, illustriert am Beispiel des serbokroatischen Augmentativus und dessen Entsprechungen im Deutschen. In: Zbornik matice srpske za filologiju i lingvistiku. Roč. XXXV/2. Novi Sad 1992, s. 169–177.
- SISÁK, L.: K niektorým osobitostiam nemeckej expresívnej slovotvorby. In: Acta facultas philosophicae universitatis Šafarikanae. Jazykovedný zborník/Literárnovedný zborník 8. Prešov 1988, s. 133–141.